

Erdélyen innen – Alföldön túl. A Fekete-Körös völgye a századfordulón

Új kiállítás a Néprajzi Múzeumban

2013. november 8. – 2014. március 16.

[A Fekete-Körös völgye](#) Nagyváradtól délkeletre található, az Erdélyi-szigethegység és az Alföld között, ahol a folyóvölgyekben a 20. század elején a román többségű népesség közé ékelődve mintegy hússzezer magyar élt. Györffy István néprajzkutató 1911-ben hosszabb terepmunkája során módszeresen végigjárta ezt az etnikailag és földrajzilag is zárt és feltáratlan területet, ahol hiánypótló néprajzi tárgyakat gyűjtött, helyszíni fotókat, rajzokat, feljegyzéseket készített. A máig meghatározó néprajzi kutatás leginkább egy régészeti lelethez hasonlítható, amelyen keresztül feltárul a századforduló modernizálódó Magyarországnak egy régebbi korokról árulkodó, archaikus és felfedezetlen paraszti világa. A 102 évvel ezelőtti néprajzi gyűjtés egyedülálló anyaga: népviselet darabok, kerámiák, rajzok, fényképek és térképek – több száz unikális darab – most először láthatóak önálló kiállításban.

[Györffy István](#) földrajzos egyetemi tanulmányait befejezve indult el a Néprajzi Múzeum gyakornokaként 1911. augusztus 6-án első nagy néprajzi gyűjtőújtjára: a Fekete-Körös völgyébe. Szemléletének újszerűségére jellemző, hogy földrajzi és történeti (levéltári) forrásokon alapuló terepmunkáját komplex megközelítéssel és innovatív gyűjtési, dokumentálási módszerekkel végezte. Bár néprajzi terepmunkája során a településszerkezet, az építkezés, a lakáskultúra és a viselet dokumentálására, tárgyainak gyűjtésére helyezte a hangsúlyt, egész kutatását áthatotta újszerű látásmódja, ahogy kortársa, Viski Károly írta róla:

„Nem volt a jelenségek pusztá leírója. [...] Mindennek a történeti háttérét, okát, eredetét szerette volna látni”

. Györffy a Fekete-Körös völgyében a jelenkort kutatta, az éppen zajló kulturális és társadalmi jelenségekre és változásokra fókuszált, a pillanatnyi állapotot, a folyamatokat és az összefüggéseket igyekezett feltárni.

Györffy István az 1920-30-as évekre a néprajztudomány meghatározó alakja lett, többek között ő alapította a budapesti néprajz tanszéket. A nagyközönség leginkább arról ismeri, hogy szerzője és szerkesztője volt Bátky Zsigmond és Viski Károly mellett a magyar népi kultúra első, széles körben népszerű tudományos összefoglalójának, az 1933 és 1937 között négy kötetben kiadott [Magyarság néprajzának](#). A gazdag illusztrációs anyaggal megjelent kötetekben a Fekete-Körös völgyi gyűjtés fotói, rajzai is nagy számban előfordulnak. A Györffy által írt Viselet fejezetben a Fekete-Körös völgy a főszereplő: az alig 20 ezres lélekszámú magyar közösség tárgyai képviselik a népviselet legarchaikusabb elemeit, mint pl. a szűrposztót és a fehér vászon viseletet.

Írta: Néprajzi Múzeum

2013. november 10. vasárnap, 09:24 - Módosítás: 2013. november 10. vasárnap, 14:50

Erdélyen innen – Alföldön túl. A Fekete-Körös völgye a századfordulón

Írta: Néprajzi Múzeum

2013. november 10. vasárnap, 09:24 - Módosítás: 2013. november 10. vasárnap, 14:50

www.neprajz.hu

